

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Věry Šimůnkové v právní věci stěžovatele **I. I.**, právně zast. JUDr. Oldřichem Vaňkem, advokátem se sídlem v Hradci Králové, Mánesova 763, za účasti **Ministerstva vnitra**, se sídlem v Praze, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 9. 2003, č. j. 10 Az 77/2003 - 15,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění

Rozhodnutím Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „správní orgán“), ze dne 27. 3. 2003, č. j. OAM-11140/VL-16-ZA08-2001, stěžovateli nebyl udělen azyl z důvodu nesplnění podmínek ust. § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a současně bylo vysloveno, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování podle ust. § 91 zákona o azylu.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel žalobu, o které rozhodl krajský soud napadeným rozhodnutím tak, že ji zamítl, neboť došel k závěru, že skutečným důvodem pro podání žádosti o azyl byla snaha o legalizaci pobytu v České republice po vypršení platnosti turistického víza, zejména za situace, kdy matka stěžovatele do České republiky opakovaně jezdila za příležitostnou prací.

Ve včas podané kasační stížnosti stěžovatel namítl, že krajský soud porušil ust. § 42 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších

předpisů (dále jen „s. ř. s.“), když doručil napadené rozhodnutí pouze stěžovateli (nezletilci) a nikoliv jeho zákonné zástupkyni. K porušení zákona došlo dle stěžovatele i v případě doručení správního rozhodnutí, neboť i toto bylo doručeno přímo jemu. Dále namítl, že jednáním krajského soudu, který zamítl jeho žalobu proti rozhodnutí o neudělení azylu dříve, než rozhodl o žalobě jeho matky (rovněž žadatelky o udělení azylu), byly porušeny čl. 3, čl. 9 a čl. 10 Úmluvy o právech dítěte a čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, neboť soud svým postupem zapříčinil stěžovatelovo nucené oddělení od matky, jediného rodiče nacházejícího se na území České republiky, a dostal se tak do příkrého rozporu se základními zásadami mezinárodních smluv a závazků formulujících práva dítěte a nezletilých žadatelů o udělení azylu. Nerespektoval Úmluvu o právech dítěte a při vydání rozsudku, kterým byla zamítnuta jeho žaloba, nezohlednil skutečnost, že pokud nebude současně rozhodnuto o žalobě stěžovatelovy matky, bude nucen opustit Českou republiku, čímž dojde k rozdělení rodiny. Dále vyjádřil nesouhlas s posouzením existence překážky vycestování soudem a s postupem správního orgánu, který vzhledem k jeho nezletilosti přijal bez dalšího jeho žádost o udělení azylu a zabýval se jí. Proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil zpět krajskému soudu.

Správní orgán ve svém vyjádření uvedl, že v mezidobí rozhodl krajský soud o žalobě matky stěžovatele tak, že ji zamítl. Námitky proti napadenému rozhodnutí se tak staly bezpředmětnými. Protože stěžovateli bylo na základě jím podaného návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti uděleno vízum za účelem strpění pobytu na území České republiky, navrhl aby kasační stížnost byla zamítnuta.

Ze správního spisu, který soudu předložil správní orgán, vyplynuly následující podstatné skutečnosti:

Stěžovatel podal dne 15. 11. 2001 návrh na zahájení řízení o udělení azylu, v němž uvedl, že jeho matka žila na Ukrajině s přítelem, který byl dle jeho názoru svázán s mafií. Matka o něj měla strach, proto ho vzala ze školy a odjeli z Ukrajiny. Dne 11. 9. 2002 byl se stěžovatelem veden, v ruském jazyce za účasti tlumočníka, pohovor k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu na území České republiky, ze kterého byl vyhotoven protokol, v němž stěžovatel uvedl, že jeho matka rozhodla o tom, že odjedou do České republiky. O tom, že podá žádost o azyl, rozhodla právě ona. Obě shora uvedené písemnosti jsou podepsány jak stěžovatelem, tak i jeho matkou. O stěžovatelově žádosti o udělení azylu rozhodl správní orgán shora citovaným rozhodnutím ze dne 27. 3. 2003, které bylo doručeno dne 22. 4. 2003 jak jemu, tak i jeho matce, jak je patrné z „protokolu o předání rozhodnutí“ na čl. 26 správního spisu.

Nejvyšší správní soud si v průběhu řízení nejprve ověřil tvrzení správního orgánu o udělení víza stěžovateli za účelem strpění pobytu a zjistil, že toto vízum, které opravňuje stěžovatele k pobytu na území České republiky po dobu platnosti víza, která je 365 dnů, bylo stěžovateli uděleno dne 27. 9. 2003; poté přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle ust. § 42 odst. 2 s. ř. s. má-li účastník nebo osoba zúčastněná na řízení zástupce, doručuje se pouze zástupci. Má-li však účastník nebo osoba zúčastněná na řízení něco osobně vykonat, doručí se i jim.

Podle čl. 3 Úmluvy o právech dítěte, vyhlášené ve Sbírce zákonů pod č. 104/1991 Sb. (dále jen „Úmluva o právech dítěte“), zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují zajistit dítěti takovou ochranu a péči, jaká je nezbytná pro jeho blaho, přičemž berou ohled na práva a povinnosti jeho rodičů, zákonných zástupců nebo jiných jednotlivců právně za něho odpovědných, a činí pro to všechna potřebná zákonodárná a správní opatření. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečí, aby instituce, služby a zařízení odpovědné za péči a ochranu dětí odpovídaly standardům stanoveným kompetentními úřady, zejména v oblastech bezpečnosti a ochrany zdraví, počtu a vhodnosti svého personálu, jakož i kompetentního dozoru.

Podle čl. 9 Úmluvy o právech dítěte státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zajistí, aby dítě nemohlo být odděleno od svých rodičů proti jejich vůli, ledaže příslušné úřady na základě soudního rozhodnutí a v souladu s platným právem a v příslušném řízení určí, že takové oddělení je potřebné v zájmu dítěte. Takové určení může být nezbytným v některém konkrétním případě, například jde-li o zneužívání nebo zanedbávání dítěte rodiči nebo žijí-li rodiče odděleně a je třeba rozhodnout o místě pobytu dítěte. V jakémkoli řízení podle odstavce 1 se poskytuje všem dotčeným stranám možnost zúčastnit se řízení a sdělit svoje stanoviska. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte odděleného od jednoho nebo obou rodičů udržovat pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči, ledaže by to bylo v rozporu se zájmy dítěte. Jestliže oddělení dítěte od rodičů je důsledkem jakéhokoli postupu státu, který je smluvní stranou úmluvy, jako je vazba, uvěznění, vypovězení, deportace nebo smrt (včetně smrti, která nastala z jakékoli příčiny v době, kdy dotyčná osoba byla v opatrování státu) jednoho nebo obou rodičů dítěte, tento stát, který je smluvní stranou úmluvy, na požádání poskytne rodičům, dítěti nebo případně jinému členu rodiny nezbytné informace o místě pobytu nepřítomného (nepřítomných) člena (členů) rodiny, ledaže by poskytnutí takové informace odporovalo zájmu dítěte. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, kromě toho zabezpečí, aby podání takové žádosti samo o sobě nemělo žádné nepříznivé důsledky pro dotčenou osobu (dotčené osoby).

Dle čl. 10 Úmluvy o právech dítěte za účelem spojení rodiny a v souladu se závazkem podle čl. 9 odst. 1 státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, posuzují žádosti dítěte nebo jeho rodičů o vstup na území státu, který je smluvní stranou úmluvy, nebo o jeho opuštění pozitivním, humánním a urychleným způsobem. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, dále zabezpečí, aby podání takové žádosti nemělo žádné nepříznivé důsledky pro žadatele nebo členy jeho rodiny. Dítě, jehož rodiče pobývají v různých státech, má až na výjimečné okolnosti právo udržovat pravidelné osobní kontakty a přímé styky s oběma rodiči. Za tímto účelem a v souladu se svým závazkem podle čl. 9 odst. 2 státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte a jeho rodičů opustit kteroukoli zemi, i svou vlastní, a vstoupit do své vlastní země. Právo opustit kteroukoli zemi podléhá pouze takovým omezením, která stanoví zákon a která jsou nutná pro ochranu národní bezpečnosti, veřejného pořádku, veřejného zdraví nebo morálky nebo práv a svobod druhých a která jsou v souladu s ostatními právy uznanými v této úmluvě.

Podle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, vyhlášené ve Sbírce zákonů pod č. 209/1992 Sb. (dále jen „Úmluva“), každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.

Vzhledem k okolnosti, že stěžovatel uvádí jako právní důvod své kasační stížnosti ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., je třeba se nejprve vyjádřit k dopadu těchto ustanovení. Nesprávné právní posouzení věci spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní závěr, popř. je sice aplikován správní právní názor, ale tento je nesprávně vyložen. Skutková podstata je se spisy v rozporu, pokud skutkový materiál, jinak dostačující k učinění správného skutkového závěru, ve spisu obsažený vede k jiným skutkovým závěrům, než jaký učinil rozhodující orgán. Skutková podstata nemá oporu ve spisech, chybí-li ve spisech skutkový závěr učiněný rozhodujícím orgánem, přičemž tento materiál je nedostačující k učinění správného skutkového závěru. Taková pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích z důvodů níže uvedených neshledal.

Pokud je stěžovatelem namítáno, že v řízení před správním i soudním orgánem docházelo k chybám v doručování, kdy rozhodnutí byla doručována přímo stěžovateli, nikoliv jeho zákonné zástupkyni – matce, shledává Nejvyšší správní soud toto tvrzení za nepravdivé. Z doručenek, které jsou součástí spisu správního orgánu a krajského soudu, je patrné, že obě rozhodnutí, tj. jak rozhodnutí správního orgánu, tak i soudu, byla převzata matkou stěžovatele, tedy jeho zákonnou zástupkyní.

Uvádí-li dále stěžovatel, že napadeným rozhodnutím došlo k porušení čl. 10 Úmluvy o právech dítěte, tento článek na danou věc nedopadá, neboť upravuje problematiku žádosti dítěte nebo jeho rodičů o vstup na území státu či opuštění státu dítětem či jeho rodinou. Jeho účelem je spojení rodiny a umožnění styků dítěte s oběma rodiči, pokud tito pobývají v různých státech, nikoliv tedy otázka, o které se jedná v tomto řízení. Za nedůvodný považuje Nejvyšší správní soud i stěžovatelův odkaz na porušení výše citovaných článků 3 a 9 Úmluvy o právech dítěte. Nesouhlasí s tvrzením stěžovatele, že napadeným rozhodnutím byla tato ustanovení porušena tak, že došlo k „nucenému oddělení stěžovatele od jeho jediného rodiče“, čímž byl porušen zájem dítěte, neboť ze shora uvedeného je zcela zřejmé, že ke stěžovatelem tvrzené situaci nedošlo. Stěžovatel nebyl totiž po vydání zamítavého rozhodnutí krajského soudu nucen vycestovat z České republiky zpět na Ukrajinu, naopak i nadále společně se svojí matkou setrvává na území České republiky, a to na základě uděleného víza za účelem strpění pobytu, takže v současné době pobývá na území České republiky zcela legálně. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že vydáním napadeného rozhodnutí nedošlo k faktickému porušení zájmu dítěte tak, jak je definován Úmluvou o právech dítěte.

Dále Nejvyšší správní soud konstatuje, že vydáním napadeného rozhodnutí nedošlo ani k porušení čl. 8 Úmluvy upravujícího právo na respektování rodinného života, neboť fakticky po vydání napadeného rozhodnutí neexistovala povinnost stěžovatele vycestovat z České republiky s ohledem na obdržení víza za účelem strpění pobytu. Jeho rodinný život – spolužití s matkou – tak nebyl ohrožen. Nejvyšší správní soud nesouhlasí

konečně ani s tvrzením stěžovatele, že se krajský soud řádně nevypořádal s posouzením existence překážky vycestování, neboť krajský soud uvedl, proč se ztotožnil se závěry správního orgánu týkajícími se překážek vycestování a jak uvádí ve své kasační stížnosti i sám stěžovatel „v případě rozhodnutí správního orgánu, který o mé žádosti o udělení azylu rozhodl současně se žádostí mé matky, překážky vycestování podle písm. b) a c) § 91 zákona o azylu naplněny nebyly.“ Stěžovatel si tak byl vědom, že tato otázka byla správním orgánem posouzena v souladu se zákonem. Stejné platí i pro postup tohoto orgánu při vyřizování žádosti stěžovatele o udělení azylu, neboť během celého správního řízení správní orgán činil všechny úkony vůči stěžovateli prostřednictvím jeho zákonné zástupkyně, jak stanoví § 16 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, a proto námitku zpochybňující procesní postup správního orgánu považuje Nejvyšší správní soud za účelovou.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost jako nedůvodnou, a proto ji podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel podal současně s kasační stížností návrh, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek dle ust. § 107 s. ř. s. Nejvyšší správní soud o tomto návrhu nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ust. § 56 odst. 2 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., přednostně, tedy bezprostředně po shromáždění všech podkladů nezbytných pro rozhodnutí.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v soudním řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Správní orgán nárok na náhradu nákladů řízení nevznesl, proto mu ho soud nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. 5. 2004

JUDr. Radan Malík
předseda senátu